

Opravdický život

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Lesní mateřské školy Cílek z.s.

Platný od 1. 9. 2024.

Zpracoval kolektiv pedagogických i nepedagogických pracovníků Lesní mateřské školy Cílek z.s.

*Mgr. Michaela Sedlatá
Ivana Šmirerová Dis.
Mgr. Iva Fábínová
Kamila Dvořáková
Mgr. Soňa Bártová
Pavčina Fišková
Ing. Hana Holzerová
Jiří Brnko*

1 Identifikační údaje

Název dokumentu: Školní vzdělávací program (dále jen ŠVP)
Podtitul: Opravdický Život
Název školy: Lesní mateřská škola Cílek z.s.
Sídlo školy: Komenského 1254, 288 02 Nymburk
IČ: 03202216
Zázemí školy: Pod Bory 419, Sadská 28912
Internetové stránky: www.skolkacilek.cz
Kontakt: info@skolkacilek.cz
Datová schránka: 3fuktku
Zřizovatel: Lesní mateřská škola Cílek z.s., Komenského 288 02 Nymburk, IČ: 03202216
Statutární zástupce: Mgr. Michaela Sedlatá, předseda výboru Lesní mateřská škola Cílek z.s.
Ředitel školy: Mgr. Iva Fábinová

Osoby odpovědné za tvorbu ŠVP:

Mgr. Iva Fábinová, ředitelka LMŠ
Mgr. Michaela Sedlatá, statutární zástupce LMŠ
Pavlína Fišková
Ivana Šmirerová Dis.
Kamila Dvořáková
Mgr. Soňa Bártová
Ing. Hana Holzerová

Platnost: Dokument je platný s účinností od 1. 9. 2025.

Podpis ředitelky školy:

2 Obecná charakteristika Školy

LmŠ Cílek z.s. (dále jako LMŠ) vznikla v roce 2014 jako společná iniciativa rodičů a přátel, kteří žili Nymburce a jeho okolí. Po třech letech fungování v ryze neziskovém komunitním režimu vstoupila LMŠ s platností od 1. 9. 2017 do rejstříku škola školských zařízení. Děti v LMŠ tráví většinu času venku, za každého počasí, významným prvkem výchovně vzdělávacího programu je počasí a koloběh roku v biotopu lesa.

2.1 Lokalita

Zázemí LMŠ se nachází na parcele č. 2191/1, k.ú. Sadská, přibližně 7 km od Nymburka mezi obcí Zvěřínek a městem Sadská. Pozemek se nachází na okraji rozlehlého lesa, sousedí s Písečným přesypem u Píst na východním okraji Přírodního parku Kersko – Bory, přírodní památkou ev. č. 309¹. Toto území je od roku 2009 též prohlášeno evropsky významnou lokalitou Natura 2000. V nejbližším okolí zázemí se střídá dubový les s lesem borovým s velmi měkkým, nízkým a mechovým podložím, který umožňuje velmi jednoduchý a příjemný pohyb po zemi i pro nejmenší děti. Celkově je však les velmi pestrý, s březovými i dubovými úseky, dle konkrétního programu tak učitel vždy vybírá nejvhodnější prostředí.

2.2 Charakteristika a specifika zázemí

Uvedený lesní pozemek je bez přívodu vody či elektřiny. Osvětlení potřebných částí zázemí je zajišťováno sadou akumulčních baterií. Zásobování pitnou vodou je zajištěno ze sousedního pozemku st. p.č. 2192/1, jehož součástí je budova č.p. 419 v obci a katastrálním území Sadská, ul. Pod Bory (viz. nájemní smlouva), který si LMŠ rovněž pronajímá, a kde je situováno administrativní a technické zázemí spolku - zřizovatele. Tato pitná voda sloužící zejména k mytí rukou je v případě potřeby transportována ve speciálních barelech s výpustí, které jsou určeny pro styk s potravinami.

Na uvedeném pozemku se nachází zázemí LMŠ, jehož stabilními součástmi jsou:

Dvě maringotky s vnitřním palubkovým obložením

- Maringotky slouží k uskladnění náhradního oblečení dětí, výukového materiálu a ostatních potřeb využívaných při každodenním výchovně vzdělávacím programu.
- Vnitřní prostory maringotek jsou vypalubkovány přírodním dřevem, uvnitř jsou instalovaná vyvýšená pódia, která slouží k odpočinku dětí v průběhu odpoledního klidu.
- Každé dítě má v maringotce uloženu svou karimatku a vlastní spacák, které pro tyto účely využívá. V měsících, kdy to počasí umožňuje, se místo odpoledního odpočinku přesouvá do venkovních prostor lesa v blízkosti maringotky.
- V maringotkách jsou instalována kamna, která slouží pro vyhřev maringotky v měsících, kdy je to žádoucí. Základním topidlem je dřevo a dřevěné brikety. Kamna jsou obložena bezpečnostní zábranou.
- Vnitřní prostor maringotky je osvětlen akumulátorovou baterií, která se dle potřeby nabíjí.
- Větrání obou maringotek je zajištěno dvěma okny, na oknech je připevněna síť proti hmyzu.
- K maringotkám jsou z přední vchodové strany přistavěny dřevěné schody, které umožňují dětem pohodlný a bezpečný vstup do maringotky. Nad schody je instalována

¹ Důvodem ochrany jsou otevřené trávničky kontinentálních dun s paličkovcem šedavým (*Corynephorus canescens*) a psinečkem obecným (*Agrostis capillaris*) spolu s ohroženými a zvláště chráněnými druhy rostlin a živočichů vázaných na prostředí vátých písků a geologický fenomén vátých písků jako takový.

polykarbonátová střecha, která je kryje před deštěm a poskytuje tak suché zázemí před vchodem do maríngotky.

Suché kompostovatelné toalety.

- Hygienickou součástí zázemí LMŠ jsou ekologické suché kompostovatelné separační toalety.
- Toalety jsou vybaveny stupínkem a vložitým dětským plastovým prkénkem.

2.3 Nejvyšší povolený počet dětí v mateřské škole

LMŠ je dvoutřídní mateřská škola s nejvyšším povoleným počtem 48 dětí. S ohledem na zásadní specifika školy spočívající v lokaci školy ve volné přírodě lesa je Školním řádem LMŠ stanovena maximální denní kapacita školy na 32 dětí.

2.4 Specifika jednotlivých tříd

Každá ze dvou tříd má denní kapacitu 16 dětí. V případě docházky sourozenců, jsou sourozenci umístěni do stejné třídy.

Každá třída má svého třídního učitele, dále se ve třídě střídají pedagogové a chůvy. Třídy jsou věkově i genderově heterogenní. Navštěvují je děti od dvou do šesti let.

2.5 Kritéria pro přijímání dětí

Zápis do LMŠ probíhá vždy v průběhu prvních dvou týdnů v měsíci květnu² a dále pak kdykoli v průběhu školního roku v případě, že to umožňuje kapacita LMŠ. Konkrétní termíny a místo zápisu vyhláší ředitel LMŠ, který rovněž rozhoduje o přijetí dětí. Konkrétní kritéria přijímání dětí jsou uvedena ve Školním řádu.

2.6 Individuální vzdělávání

Rodiče dítěte, pro které je předškolní vzdělávání povinné, mohou pro své dítě v odůvodněných případech zvolit formu individuálního vzdělávání. Má-li být dítě individuálně vzděláváno převážnou část školního roku, oznamují rodiče tento svůj záměr nejpozději 3 měsíce před počátkem školního roku (do 31. května). V průběhu školního roku lze plnit povinnost individuálního předškolního vzdělávání nejdříve ode dne, kdy bylo oznámení o individuálním vzdělávání dítěte doručeno řediteli LMŠ³. Vzor oznámení o individuálním vzdělávání je ke stažení na internetových stránkách LMŠ.

LMŠ následně před zahájením příslušného školního roku, ve kterém bude dítě individuálně vzděláváno, poskytne rodičům oblasti, ve kterých má být dítě vzděláváno (ty vychází z Rámcového vzdělávacího plánu pro předškolní vzdělávání, dále jen „RVP PV“). LMŠ následně ověřuje úroveň osvojování očekávaných výstupů v jednotlivých oblastech a v případě potřeby doporučí rodičům další postupy při vzdělávání. Ověřování probíhá v zázemí LMŠ, případně v jiném místě, na kterém se LMŠ dohodne s rodiči individuálně vzdělávaného dítěte tak, aby byly zajištěny co nejpřirozenější a nejpříjemnější podmínky ověřování pro konkrétní dítě. Ověřování zajišťuje ředitel LMŠ. Konkrétní termín ověření stanovuje Školní řád LMŠ, rámcově probíhá v období od 3. do 4. měsíce od začátku školního roku.⁴

² Viz §34 odst. 2 Školského zákona.

³ Viz §34b Školského zákona.

⁴ Viz tamtéž.

3. Pedagogický tým školy

3.1 Popis složení týmu školy

LMŠ zaměstnává pedagogické i nepedagogické pracovníky, jejichž kvalifikace odpovídá požadavkům příslušné legislativy.⁵ Rozdělení jednotlivých pracovních pozic reflektuje specifické požadavky kladené na lesní mateřské školy definované v §5 odst. 6 Vyhlášky č. 14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání.⁶

Základním výchozím modelem práce s dětmi je péče vždy minimálně jednoho učitele/učitelky a jedné chůvy o skupinu čítající maximálně 16 dětí. Tito pracovníci společně zajišťují každodenní chod školky ve stanoveném celodenním režimu 8 hodin denně. Každá třída má svého třídního učitele, který je současně pedagogem a odpovídá za naplňování výchovně vzdělávacího programu tak, aby byl v souladu se školním vzdělávacím programem. Nadto má LMŠ uzavřené dohody o pracovní činnosti s dalšími nepedagogickými pracovníky s kvalifikací chůvy pro děti do zahájení povinné školní docházky, případně všeobecné sestry, kteří v LMŠ vypomáhají v případě potřeby (nemoci, dovolené, zvýšená náročnost provozu v zimních měsících či na začátku školního roku, komunitní akce, apod.). Tito nepedagogičtí pracovníci se dobrovolně rekrutují z řad rodičů, děti je znají a jsou na kontakt s nimi zvyklé.

Ředitelka LMŠ odpovídá za odbornou a pedagogickou úroveň vzdělávání a vede tým pedagogických a nepedagogických pracovníků.

Součástí LMŠ je tým organizačních, technických a administrativních pracovníků: koordinátorka LMŠ, účetní, správce a uklízečka.

V případě potřeby spolupracuje LMŠ s pracovníky školských poradenských zařízení a dalšími externími specialisty v rozličných oborech (dětský psycholog, logoped, speciální pedagog, zubař, nutriční specialista, aromaterapeut, apod.).

3.2 Profesionální rozvoj pedagogických pracovníků

LMŠ klade důraz na další vzdělávání a osobnostní rozvoj pedagogických pracovníků a chův - průvodců. Ti se v rámci svého profesního růstu vzdělávají v oblastech, které jim napomáhají individualizovat jejich činnosti s dětmi. Průvodci se každoročně účastní např. Letní školy pro pedagogy lesních mateřských škol. Podporujeme vzdělávání v oblastech učení ve venkovním prostředí a klademe důraz na vzdělávání v oblasti předškolní diagnostiky. Vybízíme ke vzdělávání zlepšující tzv. wellbeing samotných průvodců, podporujeme jejich zájmy, které hrají významnou roli v prevenci proti profesnímu vyhoření.

⁵ Viz Zákon 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění.

⁶ Ve třídě lesní mateřské školy, kde je přítomno více než 8 dětí, vykonává pracovní činnost souběžně nepedagogický pracovník s odbornou způsobilostí: a) k výkonu povolání všeobecné sestry, dětské sestry, zdravotnického asistenta, porodní asistentky, zdravotnického záchranáře; b) učitele mateřské školy

3.2.1 Etický kodex pedagoga lesní mateřské školy

Etický kodex pedagoga lesní mateřské školy byl vytvořen zástupci ALMŠ na jedné z fokusních skupin v rámci projektu Profesionalizace lesních MŠ v Praze⁷. Dokument zakládá mravní pravidla pedagogů z lesních mateřských škol. Stanovené zásady jsou pro společenství pedagogů z řad členských organizací ALMŠ závazné a ctí je také pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci LMŠ. Smyslem etického kodexu je nabídnout pedagogům lesních mateřských škol nástroj reflexe vlastní práce, kterou považujeme za základní předpoklad ke zvyšování kvality činnosti LMŠ.

Etický kodex pedagoga je uveden na internetových stránkách ALMŠ i LMŠ.

4. Podmínky vzdělávání

4.1 Psychosociální podmínky

Jsme přesvědčeni, že dětem je zapotřebí věnovat individuální pozornost a čas. Proto se skupinou 16 dětí pracují vždy minimálně 2 průvodci, jeden učitel(ka) a jedna chůva, kteří si v průběhu dne vždy snaží najít čas pro individuální komunikaci s jednotlivými dětmi. Na tomto principu se budují pevné přátelské vztahy mezi dětmi a průvodci. Dítě vnímáme jako individuální osobnost, která se naším přičiněním specificky vyvíjí.

Pečujeme o dobré vztahy a zdravé sociální prostředí. Rodiny jsou povzbuzovány k tomu, aby setkávali i mimo provozní dobu lmš, např. vzájemně si hlídají a vyzvedávají děti apod.

Každodenní opakující se činnosti se opírají o řád a pravidla, se kterými děti postupně seznamujeme a trváme na jejich dodržování, poskytujeme tak dětem i dospělým bezpečí a jistotu. Snažíme se o laskavé a pevné hranice, které jsou srozumitelně komunikovány, vedou k výchově a vzdělávání v principu kauzality. Vše má svou příčinu a následek. Dítě je vedeno k odpovědnosti za svoje činy.

Významnou součástí denního programu je spontánní činnost a hra dítěte, které se dítě věnuje na základě svého vlastního zájmu a volby.

Zařazujeme pravidelně řízenou činnost, která je prováděna zpravidla formou básní, říkanek a písní v ranním kruhu a řízených pohybových hrách a činnostech. Na výpravách formou tematických činností - např. úkolů při stopovačkách, které se vážou k probíranému tématu.

Dbáme na srozumitelnou a věku přiměřenou komunikaci. Učitel nezlehčuje problémy dítěte, je mu průvodcem v obtížných situacích, které se dětem v průběhu docházky přirozeně dějí.

Podporujeme děti ve vyjadřování emocí a potřeb.

Dopřáváme dětem dostatek času na jejich hru, ale i na sebeobslužné činnosti (např.oblékání). Podporujeme je v samostatnosti a spolupráci.

Záměrně se snažíme se o minimalizaci kontaktu s moderními technologiemi. V LMŠ nemáme počítač, tablet ani televizi. V případě, že je použijeme, jde vždy o promyšlenou a ojedinělou součást výchovně-vzdělávacího procesu.

⁷ Viz Asociace lesních mateřských škol: „Etický kodex pedagoga lesní mateřské školy“, 2014 (<http://epuvodce.lesnims.cz/souhrn-priloh.html>).

Novým dětem i rodičům LMŠ umožňujeme velice pozvolnou adaptaci na nové prostředí, která je základním předpokladem následné spokojenosti ve specifickém prostředí LMŠ (viz. kapitola 5.3.1 Adaptační plán).

Děti jsou přijímány bez rozdílu pohlaví, náboženství, etnického původu. Pestrost a rozmanitost vnímáme jako příležitost k osobnostnímu růstu všech zúčastněných.

Děti mají možnost zapojit se a být platnou součástí společenství, např. při každodenní péči o zázemí nebo o společných brigádách.

Pedagogové i chůvy dbají na zajištění bezpečí a zdravého sociálního prostředí (prevence šikany a jiných sociálně-patologických jevů u dětí).

Stejná pravidla jako pro vymezení fyzického prostoru ve volné přírodě platí také pro vztahy mezi průvodci, dětmi a rodiči. Mezi hlavní pravidla fungování v LMŠ patří slušné chování, mezi které řadíme způsoby zdravení, proseb, poděkování, ocenění, slušné vyjadřování. Respekt k místu a k věcem. Nulovou toleranci k psychické a fyzické agresi.

4.2 Spolupráce se zákonnými zástupci

Komunita, spolupráce a partnerství jsou základy, na kterých LMŠ před sedmi lety začala vyrůstat. Školu vybudovali sami rodiče a také v její registrované podobě se podílí na jejím každodenním chodu.

Rodiče jsou členy Spolku, který je zřizovatelem LMŠ a mají tak v rámci svých kompetencí vymezených stanovami Spolku možnost zasahovat do její organizace.

Rodiče nových dětí přicházejících do LMŠ mají možnost účastnit se v rámci iniciační adaptace programu LMŠ. V průběhu adaptačních dopolední doprovází rodiče své dítě do LMŠ a absolvují společně celý program. Nové děti si tak v bezpečné přítomnosti svých rodičů lépe zvykají na nové prostředí a rodiče mají možnost nahlédnout do každodenního chodu školky a pocítit, zda je právě toto prostředí nejen pro jejich dítě, ale pro celou rodinu, tím pravým.

Rodiče mají v případě potřeby možnost kdykoli požádat o individuální konzultace týkající se výchovně-vzdělávacího programu jejich dětí. Konkrétní otázky mohou diskrétně konzultovat s ředitelem LMŠ i průvodci. Současně mají přístup k portfoliím svých dětí, ve kterých mohou sledovat vývoj dítěte v jednotlivých oblastech rozvoje klíčových kompetencí.

Rodiče se mohou aktivně zapojit do programu LMŠ (tematické workshopy s rodiči), i do příprav různorodých mimoškolních aktivit.

Rodiče se pravidelně zapojují také do úprav a renovací zázemí LMŠ. Účastní se organizovaných brigád, vypomáhají s výrobou či nákupem nových pomůcek a metodických materiálů (výroba laviček pro děti, ptačí krmítka, hmyzí hotel).

Plán třídních schůzek pro rodiče je zveřejněn před začátkem školního roku, bezprostředně po přípravném týdnu, který se koná na konci srpna. Třídní schůzky se konají třikrát v roce, zpravidla v září, v listopadu a v dubnu.

Individuální pohovory s rodiči předškoláků probíhají vždy v listopadu a v případě potřeby na konci března nebo kdykoliv na vyžádání jedné ze stran - pedagogů nebo rodičů.

4.3 Organizace provozu LMŠ

LMŠ je mateřskou školou s celodenním provozem. Provoz LMŠ začíná v 8.00 hodin a končí v 16.00 hodin. Harmonogram dne se může měnit v závislosti na plánovaných výletech nebo projektových dnech.

4.3.1 Denní režim

8.00 Příjezd rodičů s dětmi na stanovená místa setkání.

Rodiče na určených místech parkují své automobily a přicházejí se společně s dětmi přivítat s učiteli, kteří je na místě setkání očekávají. K předání a převzetí dětí dochází vždy podáním ruky mezi dítětem a učitelem.

8.15 Společný odchod dětí a učitelů do zázemí LMŠ.

Rodiče mohou v případě individuálních potřeb dítěte a po domluvě s průvodci své dítě doprovodit až do zázemí LMŠ, odcházejí nejpozději do zahájení ranního kruhu. Kruhu se účastní pouze ti, kteří zůstávají v LMŠ po celou dobu jejího denního provozu.

9.00 Ranní kruh

Přivítání, společná uvítací průpověď, písnička, sdělení, co nás tento den čeká, prostor k vyjádření emočního naladění zúčastněných.

9.30 Dopolnední přesnídávka

10.00 Dopolnední program

Součástí dopoledního programu je výprava mimo zázemí LMŠ, konkrétní místo a terén volíme dle konkrétní náplně. Slovo výprava využívá průvodce jako termín pro dopolední program s procházkou mimo zázemí LMŠ zejména z důvodu jeho velké obliby u dětí a osvědčeného motivačního efektu. Součástí výpravy je výchovně vzdělávací činnost, která v případě nevhodných klimatických podmínek či individuálních potřeb dětí může probíhat také v zázemí LMŠ. V úvodu programu zpravidla probíhá řízená zdravotně preventivní pohybová aktivita (ranní rozcvička), jeho nedílnou součástí je ovšem také čas věnovaný volné hře dětí.

12.00 Návrat do zázemí LMŠ, hygiena, příprava na oběd

V LMŠ klademe velký důraz na nácvik a zdokonalování samoobslužných činností. Děti vedeme k samostatnosti a odpovědnosti za péči o sebe sama. S ohledem na specifika provozu LMŠ v prostředí volné přírody si samoobslužné činnosti vyžadují poměrně značnou časovou dotaci.

12.30 Oběd

Oběd se skládá z polévky a hlavního jídla.

13.00 Dopolnední odpočinek

Děti nenutíme spát. Respektujeme dobu odpoledního odpočinku a zklidnění v době od 13.00 do 14.00 hodin. Děti spí či odpočívají v zázemí LMŠ, a to buďto v maringotce ve vyhrazeném prostoru k odpočinku, nebo venku na karimatkách ve vlastních spacácích vždy v závislosti na počasí. Dětem čteme nebo vyprávíme pohádky a příběhy. Děti, které neusnou, smí na určeném místě v zázemí vykonávat klidovou činnost (prohlížet si knížku, kreslit si apod.). U předškolních dětí a u dětí, které o to jeví zájem, využíváme tento čas k individuální předškolní přípravě.

14.30 Svačina

14.45 Odpolední program v zázemí LMŠ

16.30 Úklid, vyzvedávání dětí v zázemí LMŠ

16.00 Ukončení provozu LMŠ

4.3.2 Principy organizace provozu

Plánování provozu LMŠ probíhá s vědomím poměrně časté nutnosti změny s ohledem na možné změny počasí či naladění účastníků se dětí. Průvodci jsou připraveni flexibilně měnit plánovaný program a pružně reagovat na individuální potřeby dětí a aktuální situaci. V průběhu denního programu často kombinujeme individuální a skupinovou formu práce, při nácviku nových dovedností bývá využívána také hromadná frontální výuka. Průvodci dětem nabízejí připravené i improvizované činnosti, současně však reagují na jejich aktuální poptávku.

4.4 Řízení LMŠ

Zřizovatelem LMŠ je Lesní mateřská škola Cílek z.s., spolek se sídlem Komenského 1254, Nymburk, IČO: 03202216, zapsaný ve spolkovém rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl L, vložka 61073 (dále jen „Spolek“). Statutárním zástupcem Spolku je Mgr. Michaela Sedlatá, předseda výboru Spolku.

Řízení LMŠ vychází z partnerského přístupu mezi jednotlivými personálními složkami LMŠ, jimiž jsou:

- Statutární zástupce Spolku
- Ředitel školy
- Ostatní pedagogičtí a nepedagogičtí pracovníci školy (průvodci, chůvy, technický personál)

Rodiče dětí docházejících do LMŠ, jsou členy Spolku a podílejí se na jeho organizaci a činnosti (viz. Stanovy Spolku). Členy Spolku jsou také všichni zaměstnanci a spolupracovníci LMŠ. Takováto organizace výrazným způsobem podporuje komunitní charakter LMŠ a aktivní zapojení rodičů do výchovně vzdělávacího procesu jejich dětí.

Detailní popis kompetencí jednotlivých pracovníků LMŠ je uveden v Organizačním řádu LMŠ.

Pro rodiče obecně platí, že v oblastech rámcového nastavení chodu LMŠ, administrativních, finančních, legislativních a propagačních záležitostech se mohou obracet na statutárního zástupce LMŠ. Ten je také hlavní kontaktní osobou ve věcech týkajících se chodu Spolku.

S ředitelem školy pak mohou rodiče řešit jakékoli otázky týkající se výchovně-vzdělávacího programu a individuálních potřeb svých dětí. V těchto oblastech mohou být rodičům nápomocni také průvodci LMŠ, kteří jsou v tomto ohledu dostatečně kompetentní a kvalifikovaní.

4.5 Životospráva

4.5.1 Zásady správné životosprávy

Stravování pro LMŠ zajišťuje Scio Kuchyně - zařízení školního stravování, s.r.o., Pobřežní 658/34, Karlín 186 00, Praha 8 (dále jen "Dodavatel"). LMŠ má zapsanu výdejnu lesní mateřské školy a jídlo dovážené Scio Kuchyní vydává v zázemí své vlastní výdejny.

Projekt Scio Gastro je součástí programu Zdravá školní jídelna a jako dodavatele jsme si je zvolili, jelikož jídlo verou - stejně jako my v LMŠ - zcela vážně. Vaří rozmanitě, z kvalitních čerstvých surovin, podle požadavků na vyváženou stravu. Jsou naším každodenním dodavatelem životní energie, zdraví ale i dobré nálady a potěšení z jídla.

4.5.2 Organizace stravování

Dopolední přesnídávka	9.30 hodin
Oběd	12:30 hodin
Odpolední svačina	14.30 hodin

Děti si do LMŠ nosí vlastní nerezové jídlonosiče certifikované pro styk s potravinami a vlastní příbor. Nákup potřebného vybavení zajišťuje před začátkem školního roku po dohodě s rodiči LMŠ. Jelikož zázemí LMŠ není možné adekvátně vybavit pro likvidaci zbytků, odnášejí si je děti ve svých vlastních nádobách zpět domů. Řádné mytí veškerého vybavení dětí zajišťují rodiče (více viz Školní řád a Smlouva o péči o dítě).

V průběhu celého dne mají děti v zázemí LMŠ k dispozici vždy čerstvou vodu, v chladných měsících pak teplé bylinné či ovocné čaje, které je možné na základě individuálních přání dětí osladit přírodními šťávami či třtinovým cukrem. Na dopolední program, který probíhá mimo zázemí LMŠ si děti nosí vlastní lahve s nápojem (doporučujeme čistou vodu či neslazený, ideálně bylinný, čaj). Lahve musí splňovat základní hygienické standardy a musí být určeny k danému účelu.

Děti do jídla nenutíme, nicméně nabízíme jim různorodé pokrmy a učíme děti je poznávat a ochutnávat. Vzhledem k tomu, že si děti zbytky pokrmů odnášejí každý den domů, snažíme se je vést k odpovědnosti za vlastní stravování. Současně mají rodiče přehled o množství jídla, které děti za den sní.

4.6 Věcné podmínky

Věcné podmínky fungování LMŠ jsou velice minimalistické, vedené snahou o co nejmenší narušení přirozeného prostředí lesa a lesního pozemku, kde je LMŠ situováno. Prostor je nicméně uzpůsobeno tak, aby se v něm děti mohly bezpečně a přitom volně pohybovat a vykonávat běžné každodenní práce a činnosti. Podmínky vzdělání lesních MŠ blíže popisuje vyhláška MŠMT o Předškolním vzdělávání (280/2016 Sb.) a vyhláškou 410/2005 Sb.

4.6.1 Pevné zázemí

Hlavní provozní zázemí LMŠ představují dvě maringotky upravené pro potřeby LMŠ tak, aby splňovaly bezpečnostní a estetické nároky na zázemí. Obě maringotky jsou z vnitřní strany obloženy dřevěnými palubkami a jsou v nich instalována vyvýšená pódia sloužící k odpočinku dětí v průběhu odpoledního klidu. Každé dítě má v maringotce uložen vlastní spacák, který pro tyto účely využívá. V měsících, kdy to počasí umožňuje, se místo odpoledního odpočinku přesouvá do venkovních prostor lesa v blízkosti maringotky. V maringotce je uskladněno také náhradní oblečení dětí. Výměnu lůžkovin (spacáku, případně vlastního polštářku) zajišťují rodiče minimálně jednou měsíčně nebo ihned v případě znečištění (více viz Školní řád a Smlouva o péči o dítě)⁸.

Naproti vchodu do maringotky jsou instalována kamna, která slouží k vytápění maringotky v měsících, kdy je to žádoucí. Topidlem je dřevo a dřevěné brikety. Kamna jsou obložena bezpečnostní zábranou. Vnitřní prostor maringotky je přirozeně osvětlen dvěma okny opatřenými sítěmi proti hmyzu, další osvětlení je zajištěno akumulátorovou baterií, která se dle potřeby nabíjí⁹.

Jedna z maringotek je současně Výdejnou lesní mateřské školy (IZO: 181 146 827) s kapacitou celkem 48 stravovaných a její součástí je pracovní centrum s nerezovým dvojdfrezem.

Z přední vchodové strany jsou k maringotkám přistavěny dřevěné schody se zábradlím které umožňují dětem pohodlný a bezpečný vstup do maringotky. Současně slouží jako pódium při různých výukových činnostech (divadlo, přednášky). Nad schody je instalována polykarbonátová střecha, která je kryje před deštěm a poskytuje tak suché zázemí před vchodem do maringotky.

K maringotce, která slouží zároveň jako Výdejna LMŠ je k její zadní části přistavěný přístřešek, pod kterým jsou umístěny pracovní a jídelní stoly s lavicemi. Druhá maringotka má tyto stoly umístěny pod polykarbonátovou střešou z přední - vchodové části maringotky.

4.6.2 Hygienické zázemí

V zázemí LMŠ nejsou přírůdky vody a elektřiny. Pitná voda je denně donášena v plastových barelech s výtokovým kohoutem vhodných pro styk s potravinami. Pitná voda je čerpána z veřejného vodovodního řádu, v místě technického a administrativního zázemí LMŠ Cílek v budově na adrese Pod Bory 419, Sadská na parcele č. 2192/1, kterou si LMŠ Cílek rovněž pronajímá. Mytí rukou je zajišťováno pitnou vodou z barelu nebo z nerezové várnice s výpustí (v případě teplé vody), které jsou denně donášeny do zázemí. Děti mají k dispozici potřebné hygienické vybavení (mýdlo, antibakteriální gel, kartáček na ruce) a papírové ručníky.

⁸ Na Lesní mateřské školy se nevztahuje §23 vyhlášky č. 410/2005 Sb. o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, v platném znění.

⁹ Na Lesní mateřské školy se nevztahují §12-18 vyhlášky č. 410/2005 Sb. o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, v aktuálním znění.

Součástí zázemí LMŠ jsou tři ekologické suché kompostovatelné separační toalety (dvě pro děti, jedna pro pracovníky výdejny Imš), které jsou denně dezinfikovány (sedací část). Separační nádoby jsou vyváženy a dezinfikovány dle potřeby.

4.6.3 Pracovní prostor

Při řízených pracích jakými jsou psaní, výtvarná tvorba či jiné aktivity zaměřené zejména na rozvoj jemné motoriky, sedí děti na lavicích. K dispozici jsou lavice s různou výškou sezení, které zohledňují různou tělesnou výšku dětí a podporují správné držení těla¹⁰. Při volné výtvarné tvorbě jsou využívány také nízké paletové stoly, u kterých mohou děti stát či klečet, část činností vyžadujících tvorbu na velké plochy (velkoformátový karton, velká plátna) provádí děti přímo na zemi.

4.6.4 Pomůcky a výukový materiál

V marinkotkách je umístěno dostatečné množství výukového materiálu pro děti. Přestože výchovně vzdělávací program je založen zejména na využití přírodních materiálů a pomůcek, které významným způsobem podporují kreativitu dětí, děti mají k dispozici také hračky (stavebnice, skládačky, zpravidla z přírodních materiálů). Při výuce je dále pravidelně využívána pestrá paleta (i netradičních) výtvarných materiálů a kreativních potřeb.

S ohledem na velmi omezený úložný prostor v obou zázemí LMŠ je část výukového materiálu, hraček a pomůcek uložena ve skladovacích prostorech LMŠ v sídle spolku na adrese Pod Bory 419, Sadská v bezprostřední blízkosti LMŠ.

4.6.5 Herní prvky

Součástí zázemí LMŠ nejsou žádné umělé hrací prvky. Přirozené prostředí lesa nabízí dostatečný počet přírodních herních prvků, které se děti zpravidla volí na základě své fyzické zdatnosti a vlastního odhodlání. Takové prostředí opět velmi pozitivně stimuluje správný vývoj tělesné konstituce dětí bez zbytečného přetěžování. Zdokonalování koordinace celého těla navíc probíhá automaticky v průběhu celého dne při pohybu na nerovném přírodním terénu v podloží lesa.

5 Specifické podmínky vzdělávání

5.1 Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Rámcové cíle a záměry předškolního vzdělávání jsou pro vzdělávání všech dětí společné. Účelem podpory vzdělávání je plné zapojení a maximální využití potenciálu každého dítěte s ohledem na jeho individuální možnosti a schopnosti. Pro úspěšné vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními LMŠ zabezpečuje vytvoření podmínek pro pozitivní přijetí těchto dětí. Při práci s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami v LMŠ dbáme následujících opatření:

- uplatňujeme princip diferenciací a individualizace vzdělávacího procesu;
- dbáme na profesionální postoje všech pedagogických i nepedagogických pracovníků;
- vytváříme optimální podmínky k rozvoji osobnosti každého dítěte, k učení i ke komunikaci s ostatními a pomáháme mu, aby dosáhlo co největší samostatnosti;

¹⁰ Na Lesní mateřské školy se nevztahuje §11 vyhlášky č. 410/2005 Sb. o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, v platném znění, ani příloha č. 2 této vyhlášky definující zásady pro práci žáků vsedě a ergonomické parametry školního nábytku.

- úzce spolupracujeme s rodiči všech dětí, citlivě s nimi komunikujeme a předáváme potřebné informace;
- spolupracujeme se školskými poradenskými zařízeními, v případě potřeby i s odborníky mimo oblast školství.

Ke kompenzaci speciálních vzdělávacích potřeb dětí a vyrovnáním se s obtížemi ve vzdělávání stanovuje vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, v platném znění, pětistupňový systém podpůrných opatření. Podpůrná opatření představují podporu pro práci učitelky se žákem, kdy jeho vzdělávání v různé míře vyžaduje upravit průběh jeho vzdělávání. Cílem těchto úprav je především vyrovnávat podmínky ke vzdělávání dítěte, které mohou být ovlivněny mírnými problémy ale také závažnými obtížemi, které mohou být způsobeny nepřipraveností dítěte na vzdělávání, odlišnými životními podmínkami či kulturním prostředím, nepříznivým aktuálním zdravotním stavem, aj.

5.1.1 Plán pedagogické podpory

První stupeň podpůrných opatření sloužící ke kompenzaci mírných obtíží ve vzdělávání žáka formou lehkých úprav v režimu školní výuky a domácí přípravy dle školského zákona vždy navrhuje a poskytuje škola. Následně probíhá podpora v prvním stupni podpůrných opatření ze strany LMŠ ve dvou stupních:

1. Přímá podpora ve výuce

Učitel(ka) v LMŠ je v tomto ohledu kompetentním a aktivním realizátorem těchto opatření. Na základě vlastní pedagogické diagnostiky se v rámci své každodenní činnosti snaží vytipovat žáky, kterým je potřeba poskytnout prvotní zvýšenou podporu. Učitel(ka) v LMŠ je tím, kdo identifikuje obtíže ve vzdělávání či chování dítěte, a na základě své diagnostické rozvahy a zkušenosti realizuje bez odkladu prvotní opatření. Přímá podpora spočívá ve zvýšené individualizaci práce s konkrétním dítětem.

2. Sestavení plánu pedagogické podpory

V případě, že přímá podpora ve výuce nepostačuje ke kompenzaci specifických vzdělávacích potřeb dítěte, přistupuje ředitel LMŠ k sestavení plánu pedagogické podpory. Sestavování plánu předpokládá komplexnější přístup k řešení problému a jeho součástí je zapojení celého týmu pedagogických i nepedagogických pracovníků LMŠ.

Plán obsahuje zejména následující údaje:

- údaje o žákovi;
- důvod zpracování plánu;
- stručný popis obtíží dítěte;
- seznam činností a aktivit, které budou s dítětem realizovány;
- návrh metod výuky, organizace výuky, hodnocení žáka a vymezení pomůcek;
- podpůrná opatření, která se nevztahují bezprostředně k výuce, ale například k situaci v rodině či k aktuálnímu zdravotnímu stavu žáka;
- stanovení cílů plánu;
- způsoby vyhodnocování plánu.

Po sestavení plánu následně seznamujeme rodiče dítěte s jeho obsahem, přičemž rodičům vždy navrhneme úzkou spolupráci při jeho naplňování, realizaci i vyhodnocování. Ideální je spolupráce trojlístku rodič – učitel - dítě. V rámci spolupráce s rodiči oceňujeme spolupráci zejména v těchto oblastech:

- podpora rodiče v oblasti domácí přípravy dítěte;
- zajištění vzájemné zpětné vazby (forma, frekvence, obsah) mezi učitelem a rodičem;
- využití zprostředkování mimoškolních (volnočasových) aktivit;
- využití zprostředkování kontaktu na dětského psychologa z řad multidisciplinárního týmu LMŠ;
- dohoda o volbě motivace, případně hodnocení dítěte;
- emoční podpora rodiče ze strany učitele cílená na společné zvládnutí obtíží dítěte.

Pakliže zvolené úpravy v práci s dítětem nepovedou k očekávané změně, obtíže dítěte budou pokračovat, případně se budou dokonce zhoršovat, a cíle plánu zůstanou i po třech měsících nenaplněny, vyšle LMŠ dítě s rodiči do školského poradenského zařízení (pedagogicko-psychologické poradny či speciálně-pedagogická centra, dále jen „ŠPZ“).

5.1.2 Individuální vzdělávací plán

Pro děti od druhého stupně podpůrných opatření zpracovává ředitel LMŠ ve spolupráci s chůvami individuální vzdělávací plán (dále jen „IVP“), a to vždy na základě doporučení ŠPZ a současně žádosti rodičů dítěte. Na základě žádosti rodičů vydá ředitel LMŠ rozhodnutí o povolení vzdělávání podle IVP. Rodiče následně udělují LMŠ informovaný souhlas s výukou dle vypracovaného IVP.¹¹ IVP zpracovává ředitel LMŠ vždy nejpozději do jednoho měsíce ode dne, kdy LMŠ obdržela doporučení ŠPZ a žádost rodičů.

IVP zpravidla obsahuje tyto údaje:

- identifikační údaje dítěte;
- kontaktní údaje na ŠPZ, které vydalo doporučení pro vypracování ŠVP;
- důvody sestavení IVP;
- priority rozvoje dítěte a jeho dalšího vzdělávání (tj. cíle IVP);
- metody a organizace výuky, způsob zadávání a plnění úkolů;
- způsoby ověřování vědomostí a dovedností dítěte a způsoby jeho hodnocení;
- specifické pomůcky a učební materiály;
- formy spolupráce s ostatními subjekty včetně rodičů dítěte;

Stejně jako v případě sestavování PLPP se LMŠ snaží o co nejširší zapojení rodičů do procesu zpracování, realizaci i vyhodnocování IVP. Ideální je spolupráce trojlístku rodič - učitel - dítě. V rámci spolupráce s rodiči oceňujeme spolupráci zejména v těchto oblastech:

- podpora rodiče v oblasti domácí přípravy dítěte;
- zajištění vzájemné zpětné vazby (forma, frekvence, obsah) mezi učitelem a rodičem;
- využití zprostředkování mimoškolních (volnočasových) aktivit;

¹¹ Více viz §3 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání Žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a Žáků nadaných, v platném znění.

- využití zprostředkování kontaktu na dětského psychologa z řad multidisciplinárního týmu LMŠ;
- dohoda o volbě motivace, případně hodnocení dítěte;
- emoční podpora rodiče ze strany učitele cílená na společné zvládání obtíží dítěte.

Naplnění IVP vyhodnocuje školské poradenské zařízení, které vydalo doporučení k jeho sestavení, ve spolupráci se ředitelem LMŠ nejméně jednou ročně.

5.2 Vzdělávání dětí nadaných

Za nadané dítě lze dle §27 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, v platném znění, považovat především dítě, které při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Za mimořádně nadané dítě pak lze považovat především dítě, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Zjišťování mimořádného nadání včetně vzdělávacích potřeb dítěte provádí LMŠ ve spolupráci s ŠPZ na žádost rodičů. Pokud se nadání dítěte projevuje v oblastech pohybových, manuálních nebo uměleckých dovedností, vyjadřuje se ŠPZ zejména ke specifickým žákovi osobnosti, která mohou mít vliv na průběh jeho vzdělávání, a míru nadání dítěte zhodnotí odborník v příslušném oboru, jehož odborný posudek rodiče dítěte ŠPZ poskytnou. Na základě těchto závěrů je pak ředitel LMŠ může sestavit individuální vzdělávací plán dítěte, na jehož základě je možné dítě dále vzdělávat. Pro tvorbu IVP přitom platí stejná pravidla jako v kapitole 5.1.

V LMŠ se vzdělávání dětí nadaných obecně opírá o individuální přístup, který můžeme aplikovat z důvodu menšího kolektivu dětí a neustálé přítomnosti minimálně dvou průvodců.. Zároveň je v tomto případě výhodou věkově smíšený kolektiv, kdy převážně v čase odpočinku, který plně využívají mladší děti, a v čase přestávek, které jsou v případě přítomnosti mladších dětí nutností, mohou nadané děti pracovat na úkolech a s pomůckami, které má učitelka pro ně připravené nebo jsou volně přístupné a k dispozici v záse jednoho LMŠ (tematické puzzle, encyklopedie, hlavolamy, pracovní listy apod.) Často jsou nadané děti v roli „přirozených vůdců“ ve skupině, poskytují dětem pozitivní vzory.

U nadaných dětí je důležitá spolupráce s externími odborníky, kteří přispívají svým odborným poradenstvím pedagogickým a nepedagogickým pracovníkům LMŠ i rodičům k práci na rozvoji nadání konkrétního dítěte.

5.3 Vzdělávání dětí od dvou do tří let

5.3.1 Adaptační plán

Vstup dítěte do mateřské školy je významnou událostí nejen v životě dítěte, ale i v soužití celé rodiny. Proto klademe v LMŠ velký důraz na postupné navazování vazeb s celou rodinou dítěte ještě před jeho samostatným nástupem do LMŠ a rodičům dětí nabízíme zkušební dopoledne ještě před nástupem do LMŠ, většinou v jarních měsících před zápisem do LMŠ.

5.3.1.1 Zkušební dopoledne

Prvním krokem adaptace, který představuje první navázání kontaktu mezi dítětem a novým prostředím, do kterého vstupuje, je účast na běžném dopoledním programu LMŠ. Rodiče mající zájem o začlenění do komunity LMŠ nás mohou kdykoli v průběhu roku kontaktovat s žádostí o vhodný termín a následně si na vlastní kůži vyzkoušet specifika výchovně vzdělávacího programu LMŠ. Dítě tak své první poznání nového prostředí prožívá v bezpečném kontaktu se svým rodičem a může být zpočátku jen pozorovatelem celého dění.

5.3.2 Specifika práce s dvouletými dětmi

V LMŠ plně akceptujeme specifické potřeby dvouletých dětí. V praxi se tato podpora projevuje v následujících bodech:

- Dodržujeme pravidelný denní režim v chodu LMŠ.
- Pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci LMŠ jsou připraveni poskytnout dítěti dostatečnou a častou emoční podporu.
- Přirozeně zajišťujeme pocit bezpečí dítěti fyzickým kontaktem (držení za ruku, v náručí), pravidelným režimem, srozumitelnými pravidly a pravdivou a empatickou komunikací s dítětem v případě tesknění po rodičích.
- Zajišťujeme přiměřeně podnětné prostředí. LMŠ není vybavena přemírou hraček, vyhýbáme se hračkám a předmětům vizuálně přizpůsobeným komerčním a marketingovým zájmům výrobců. Upřednostňujeme vícegenerační kulturně tematické motivy, podporujeme řemeslné zpracování, přírodní materiály. Nabízíme činnosti a manipulaci s předměty a pomůckami, které splňují podmínky bezpečného rizika.
- poskytujeme Individuální péče, která spočívá mimo jiné v pomoci se samoobslužnými činnostmi, v jejichž zvládnutí je každé dítě na jiné úrovni.
- Vyžadujeme dodržování pravidel, která srozumitelně opakujeme tak dlouho, jak je potřeba, než si je dítě osvojí. V nároku na jejich dodržování jsme důslední (například dodržování dohledné vzdálenosti při pohybu v lese, reagování na svolávací signál, umývání rukou před jídlem apod.).
- Hračky, pomůcky a předměty denní potřeby ukládáme a skladujeme s ohledem na bezpečnosti dvouletých dětí.
- Zázemí LMŠ zajišťuje možnost odpočinku (vyvýšené pódium/matrace, každé dítě má osobní spací pytel/ deku, polštář).
- V průběhu programu, který probíhá mimo zázemí LMŠ, je učitel náležitě vybaven tak, aby mohl nejmenším dětem poskytnout potřebný komfort v případě únavy či nechuti participovat na běžném programu. Učitel je mimo jiné vybaven izolační dekou na zem, karimatkou, dekou na přikrytí, náhradním oblečením, rukavicemi, čepicí, teplou vodou, aj. tak, aby dítěti umožnil v případě potřeby průběžný odpočinek.
- Hygienické zázemí LMŠ je vybaveno nočníky.
- V zázemí LMŠ je prostor pro uložení pytlů s náhradními věcmi dětí.
- Dítěti umožňujeme použití specifických pomůcek pro zajištění pocitu bezpečí a jistoty např. mazlíka, plyšáka či hračky z domova, jejíž použití má však svá pravidla. (např. použití jen při odpočinku nebo povinnost hračku půjčovat i ostatním dětem).
- Aktivně spolupracujeme s rodiči, vyzýváme je ke spolupráci a vzájemné možnosti spolupráce aktivně vytváříme.

- Vzdělávací činnosti mají charakter tentativní nabídky, to znamená, že jsou uzpůsobeny tak, aby se jich nejmladší děti mohly, ale nemusely účastnit.

S ohledem na specifika zázemí LMŠ přijímáme k pravidelné denní docházce pouze děti bez dětských plen, které si zvládají samostatně, či za vyžádané pomoci učitele/chůvy, dojít na toaletu.

6. Charakteristika vzdělávacího programu

Základní charakteristikou LMŠ, ke které se Lmš Cílek hlásí je celoroční pobyt dětí venku, ve volné přírodě lesa. Jsme přitom přesvědčeni, že bazální (klíčové) kompetence, které se snažíme v dětech pěstovat, se nejlépe rozvíjejí právě při činnostech ve volné přírodě. Rozvoj motoriky (tělesná a pohybová kompetence), podpora smyslového vnímání (smyslová a vjemová kompetence), rozvoj kreativity (kompetence k tvořivosti a fantazii) a podpora sociálního chování (sociální kompetence) mají při déletrvajícím pobytu venku v přírodě optimální podmínky. Chceme dětem umožnit co nejčastější přímý kontakt s živou i neživou přírodou v jejím přirozeném prostředí, proto volíme pobyt venku za každého počasí a od raného věku dítěte.

Lesní mateřské školy jsou obecně považovány za alternativní formu předškolního vzdělávání. V naší LMŠ upřednostňujeme termín vzdělávání inovativní, neboť naší snahou není vymezení se vůči klasickým mateřským školám, ale aplikace ověřených inovativních přístupů ke vzdělávání. Mezi základní principy fungování LMŠ, které jsou obecně dodržovány, patří zejména tyto:

- celoroční pobyt venku za každého počasí,
- není špatné počasí, pouze špatné oblečení,
- zázemí má charakter příležitostně využívaného vyhřívatelného přístřeší,
- základní prostředí výchovy je zpravidla v lese,
- třídu tvoří optimálně 16 dětí a minimálně 2 dospělí,
- základem pro pobyt s dětmi venku je vzájemná důvěra,
- dobrá komunikace s komunitou a rodiči je zásadní,
- východiskem pro vzdělávací program je situace, spontánní hra a přímá zkušenost dětí,
- lesní mateřská škola rozvíjí děti všestranně v souladu s platným kurikulem pro předškolní vzdělávání.¹²

6.1 Vize a cíle vzdělávacího programu

Dlouhodobé cíle vzdělávacího programu LMŠ respektují záměr předškolního vzdělávání definovaný v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání, kterým je vytvoření „jedinečné a relativně samostatné osobnosti, schopné zvládat, pokud možno aktivně a s osobním uspokojením, takové nároky života, které jsou na ně běžně kladeny, a zároveň i ty, které ho v budoucnu nevyhnutelně čekají“¹³. Z tohoto záměru následně vystupují čtyři dlouhodobé cíle předškolního vzdělávání dětí, kterými jsou:

- rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

¹² Více viz Vošáhliková, Tereza a kol. „Ekoškolky a lesní mateřské školy: Praktický manuál pro aktivní rodiče, pedagogy a zřizovatele mateřských škol.“, MŽP, 2012 (http://www.opzp2007-2013.cz/soubor-ke-stazeni/46/14089-Ekoskolky_a_lesni_materske_skolky.pdf).

¹³ Viz Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, kapitola 3.3.1 Rámcové cíle.

- osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost
- upevnění kladného vztahu k životnímu prostředí
- získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí

Tyto cíle jsou naplňovány jednak záměrně prostřednictvím konkrétních plánovaných aktivit a činností, ale s ohledem na svou univerzálnost, přirozenost a všudypřítomnost jsou realizovány automaticky, v každodenním kontaktu s dítětem.

6.2. Inspirativní vzdělávací směry

V průběhu celého výchovně vzdělávacího procesu využíváme v LMŠ řadu různorodých pedagogických směrů, které vedou ke společnému cíli: odpovědnému, samostatnému, sebevědomému a respektujícímu dítěti. Na základě předchozích zkušeností využíváme zejména prvky lesní pedagogiky, waldorfské pedagogiky, montessori pedagogiky, ekologické výchovy a v neposlední řadě intuitivního vzdělávání. Nehledáme zásadní rozdíly v těchto metodách, ale naopak souzníme s aspekty, které jednotlivé pedagogiky spojují a vedou k výše popsánému společnému cíli.

6.3 Metody a formy výchovy a vzdělávání

6.3.1 Individuální a partnerský přístup, podpora samostatnosti

Snažíme se o přijetí osobnosti dítěte s porozuměním a bez podmínek. Přijít na motivy konkrétního chování dítěte, porozumět mu a respektovat ho i s jeho odlišnostmi, představuje nelehkou, ale smysluplnou cestu. Podporujeme rozvoj dítěte na základě jeho vlastního tempa a aktivně hledáme způsob poznávání, který dítě motivuje, vyhovuje mu a je pro něj v daném období nejefektivnější.

Ve vybraných aktivitách využíváme princip diferenciací. Partnerský přístup vnímáme jako velkou výzvu v komunikaci s dítětem. Opravdově nás zajímá individuální názor dítěte a současně jsme sami připraveni vysvětlit svůj názor či důvod konkrétního chování a také tak často činíme. Neznamená to, že dáváme dětem plnou svobodu v rozhodování. Naopak jsme to my, učitelé a chůvy, kteří stanovují hranice a laskavým způsobem dětem každodenně ukazují, co znamená nést za svá rozhodnutí odpovědnost.

Podporu samostatnosti realizujeme na základě důvěry a myšlenky: „Pomoz mi, abych to dokázal sám“. Je pro nás důležité, umět pracovat s určitou mírou tzv. „bezpečného“ rizika. Rodiče jsou s touto filozofií seznámeni a vědí, že vedeme děti k zodpovědnosti za své chování.

6.3.2 Integrované učení

V LMŠ se integrované učení snažíme aplikovat v souvislosti s přirozeným střídáním ročních období, jejichž přechody se přirozeně prolínají, a opakováním tradic, které jsou pro děti známé a uchopitelné. Díky propojování tří integrovaných bloků podzim, zima a jaro/léto, získávají děti komplexnější poznatky, dovednosti a zkušenosti, které jsou pro ně srozumitelné a prakticky využitelné.

6.3.3 Prožitkové učení

Prožitkové učení dítěte vychází z vlastní zkušenosti a prožitku, je to způsob učení, který je pro dítě přirozený a v předškolním věku je tento styl dítěti nejvlastnější. Prožitkové učení je vlastně každá zkušenost, příležitost či situace během dne. V LMŠ funguje učitel i chůva jako pomocník, skutečný

průvodce dítěte a snaží se o dynamické zapojení se do spontánní hry dětí tak, aby co nejvíce dostál prožitkovému učení.

Konkrétní příklad: v zimním období, když napadne sníh, vaří děti ze sněhu. Sbírají sníh do hrnců a hrají si, že vaří. Učitel se zapojuje s požadavkem, že by si dal teplý nápoj. A nabídne dětem, že mohou polévku ohřát v maringotce v kuchyňce. Teplý nápoj je ale příliš horký, potřebuje ho ochladit, jak to můžeme udělat? Přidáváme studený sníh a nápoj zředíme, vyneseme ho na zápraží a tam se ochladí, případně zmrzne, když na něj zapomeneme. Venku se z teplého nápoje kouří a kouř jde vidět.

Nakolik se učiteli daří učení organizovat tak, aby bylo prožitkovým, se pozná podle toho, jak se mu daří realizovat charakteristické znaky prožitého učení. Jsou-li realizovány a rozvíjeny všechny jeho znaky, probíhá prožité učení zdravě. Prožité učení se přitom vyznačuje těmito charakteristickými znaky:

- spontaneita (vlastní puzení k činnosti): děti si samy vymyslí hru na vaření;
- objevnost (pronikání do reality, radost z poznávání): sníh v nádobě v teple roztál;
- komunikativnost (verbální i neverbální složka): potřeba sdělit, ukázat ostatním dětem, učitelce, že sníh roztál;
- prostor pro aktivitu a tvořivost: potřeba nápoj znovu ochladit (jak to uděláme?);
- konkrétní činnosti (manipulace, experimentování a hra): nabírání sněhu, míchání, přidávání přísad, nošení dovnitř, ven;
- celostnost (účast všech smyslů a obou mozkových hemisfér): nabírání sněhu v rukavicích, bez nich, bezpečná zkouška teploty roztátého sněhu, rozfukávání páry.

6.3.4 Situační učení

Situační učení je proces, kdy vytváříme a využíváme různé běžné situace, které dítěti poskytují srozumitelné a praktické ukázky životních situací tak, aby se dítě učilo dovednostem a poznatkům v okamžiku, kdy je potřebuje, a lépe chápalo jejich smysl. Situační učení můžeme uplatňovat u všech dětí bez ohledu na věk a individuální schopnosti a vzdělávat tak současně děti se specifickými vzdělávacími potřebami i děti mimořádně nadané.

Konkrétní příklad: Učíme-li se o lese a lesní zvěři v zimním období, vezmeme děti ke krmelci, hledáme stopy zvířat ve sněhu, porovnáváme je s nákrety v encyklopedii, v obdobích mrazu sypeme ptáčkům do krmítka. Pozorujeme a fotíme ptáky, kteří se slétávají ke krmítku, hledáme v atlasech a určujeme jejich druhy, zkusíme si je malovat apod.

6.3.5 Tematické učení

Tematické učení je způsob vzdělávání dětí, který spočívá ve vyhledávání témat, činností a situací, které jsou dětem blízké a srozumitelné a které umožňují, aby děti získávaly očekávané poznatky, dovednosti, hodnoty i postoje v reálných souvislostech a tak je dokázaly prakticky využít.

Konkrétní příklad: V zimním období se věnujeme tématu zdraví. V souvislosti s tímto tématem nabízíme dětem návštěvu lékařského zařízení, hru na pana/paní doktorku. Děti v předškolním věku milují témata související s přirozeným vylučováním. Povídáme si o vylučování, proč „čůráme“, zjišťujeme, že moč je teplá, zabarvená. Povídáme si co se děje s našimi výkaly, jak funguje wc.

6.3.6 Kooperativní učení

V LMŠ se jedná především o volbu vhodných vzdělávacích strategií, postupů a metod, které vedou zejména k rozvoji sociálních a interpersonálních kompetencí. Při kooperativním učení volíme takové vyučovací metody, při kterých kdy malé skupiny dětí pracují na společném úkolu. Takovými metodami jsou většinou kooperativní hry a aktivity podporující spolupráci, pocit harmonie a přátelství ve skupině. Kooperativní učení je protívahou velmi rozšířeného soutěživého přístupu.

Základním požadavkem na kooperativní skupinu v LMŠ je její heterogenita, to znamená, že v jedné skupině jsou děti starší i mladší, rychlejší i pomalejší, motivovanější i méně motivované, chlapci i dívky.

Skupiny tvoříme zpravidla v těchto případech:

- k plnění jednoho konkrétního úkolu, na vycházce, při hře, při pracovních a jiných aktivitách;
- při spolupráci v delším časovém horizontu;
- při tvorbě tzv. bazových (základních) skupin, které fungují jako emocionální opora pro všechny její členy, přičemž cílem této skupiny je vědět o sobě a případně upozornit na určité obtíže některého z členů.

Při všech souvisejících činnostech přitom dbáme na vyváženost tak, aby děti nebyly přetěžovány, a střídáme kooperativní učení s jinými činnostmi (odpočinek, volná hra).

7 Pedagogická diagnostika

Hlavní myšlenkou pedagogické diagnostiky uplatňované v LMŠ je individuální přístup a individualizace vzdělávání. Snažíme se o co nejlepší poznání dítěte a tím i rozpoznání jeho silných i slabých stránek, na jejichž základě může probíhat plánování dalšího rozvoje. Při určování jednotlivých oblastí, ve kterých je možné dítě rozvíjet, dbáme vždy na diferenciaci podle vývojové psychologie a věku. Přetěžování nebo naopak podceňování dětí s sebou přináší mnohá rizika, kterým se chceme vyvarovat. Na základě našich pedagogických kompetencí napomáháme i rodičům respektovat věková kritéria a možnosti dětí.

Cílem pedagogické diagnostiky v LMŠ je poukázat na jednotlivé oblasti vývoje a na jejich vzájemnou propojenost a podmíněnost. K tomuto účelu nám slouží záznamové archy dětí a jejich portfolia. Jejich obsahem jsou:

- individuální záznamy o dítěti, informace, na které oblasti jeho vývoje se zaměřujeme;
- záznamy o pozorování chování dítěte v každodenních situacích;
- dětské kresby a jejich případný rozbor;
- průběžné záznamy o pokrocích dítěte v jednotlivých oblastech jeho vývoje.

O pokroku dětí a individuálních plánech rozvoje dětí průběžně informujeme rodiče v rámci osobních konzultací.

8 Vzdělávací obsah

Vzdělávací obsah představuje vzdělávací nabídku LMŠ a je dětem předkládán celkem ve 4 integrovaných blocích: jaro, léto, podzim a zima. Takové rozdělení nejlépe charakterizuje rozdělení

učiva a konkrétních návazných činností ve specifickém prostředí volné přírody a zahrady, kde je pravidelný denní režim do značné míry ovlivňován aktuálními klimatickými podmínkami.

Uskutečňuje se v rovině obecných potřeb, přiměřeně věku s ohledem na harmonický rozvoj a individualitu každého jedince. Snahou průvodců je vytvářet prostředí, ve kterém mohou děti prožívat radost ze všech činností, vzájemně si naslouchat, objevovat a samostatně se projevovat.

Každý integrovaný blok je koncipován tak, aby zahrnoval pět vzdělávacích oblastí, ve kterých je žádoucí děti rozvíjet:

- Dítě a jeho tělo
- Dítě a jeho psychika
- Dítě a ten druhý
- Dítě a společnost
- Dítě a svět

V každé z těchto vzdělávacích oblastí jsou pak v rámci jednotlivých integrovaných bloků definovány: dílčí cíle (záměry), vzdělávací nabídka, očekávané výstupy (předpokládané výsledky), klíčové kompetence. Dílčí cíle vyjadřují, co u dětí v daném integrovaném bloku průvodce podporuje. Vzdělávací nabídka představuje přehled praktických a intelektových činností vedoucích k naplňování stanovených cílů a k dosahování výstupů. Rozsah a konkrétní náplň nabídky si určuje samo dítě na základě svých individuálních preferencí. Očekávané výstupy svým pojetím nabízejí průvodcům, co má dítě vědět a znát, či jaké má mít dovednosti a postoje. Klíčové kompetence jsou přehledem kompetencí, na jejichž rozvoj je integrovaný blok zaměřen.

8.1 Integrované bloky

8.1.1 Podzim

Děti se do LMŠ vrací po dvouměsíčních prázdninách, do kolektivu přicházejí děti nové. Počátek září je typické ohlédnutí za létem, seznamováním se s novými dětmi, učiteli a chůvami i režimem LMŠ, naladěním se na skupinu a připomínáním si společných pravidel a vymezených hranic. Zejména pro nové děti je začátek září velkou událostí, kdy opouští známé a bezpečné prostředí, ve kterém zpravidla fungují pod ochranou svých rodičů, a nabírají odvahu k prvním krokům své vlastní samostatnosti. Proto se v tomto období v LMŠ věnuje zejména tomu, aby adaptace nových dětí proběhla co nejlepším možným způsobem.

Podzimní příroda se nám při tom všem sama stará o bohatý a pestrý tematický program. Od dožínků, oslav úrody, sběru ovoce, zeleniny, moštování, chystání zásob na zimu, přes den stromů, výrobu a pouštění draků až po zazimovávání zvířat. V LMŠ je pro nás významným také svátek Sv. Michala, který nám dodává tolik potřebnou odvahu, Památka všech zemřelých („dušičky“), při jejichž příležitosti pravidelně organizujeme pro děti i rodiče večerní světélkový průvod lesem s prvky dramatizace, svátek Sv. Martina, který nám do lesa přijíždí na bílém koni a nechává nás ho všechny osedlat, užít si jízdu lesní přírodou a zahradní slavnost (Přástky spojené se spirálou a vynášením dobra). Jednotlivé aktivity se přizpůsobují zázemí (les/zahrada).

8.1.1.1 Dílčí cíle

V podzimním období je práce učitele vedena zejména těmito cíli:

- uvědomění si vlastního těla;
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti;
- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé a jemné motoriky (koordinace a rozsah pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností;
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování);
- rozvoj tvořivosti, představivosti a fantazie (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření);
- rozvoj a kultivace smyslového vnímání, paměti a pozornosti;
- rozvoj pojmového myšlení;
- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti);
- získání relativní citové samostatnosti;
- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci
- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému;
- osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem;
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem, v rodině i v LMŠ;
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti);
- seznamování se s pravidly LMŠ, poznávání jejich významu v rámci společného fungování;
- seznamování se se základními hodnotami přirozeného společenství dítěte (rodina i LMŠ), rozvíjení schopnosti vnímat a přijímat tyto hodnoty;
- seznamování se s tradicemi a lidovými zvyky naší kultury;
- seznamování se s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu;
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit;
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy;
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách.

8.1.1.2 Vzdělávací nabídka

Mezi pravidelně nabízené činnosti a aktivity patří v tomto podzimním integrovaném bloku zejména tyto:

- přirozený pohyb, chůze a běh v průběhu dopolední výpravy v lese/ okolí zahrady;
- zdolávání přírodního terénu, překonávání přírodních překážek (jámy, vyvýšeniny terénu, nerovnosti, kameny, klacky, šišky);
- lezení po stromech (do bezpečné výšky za přítomnosti učitele);

- organizované pohybové cvičení: rozcvičky (běh, skoky, poskoky, změny poloh a pohybů těla na místě, základní gymnastika), opičí dráhy, pohybové hry, hry s míčem a lanem, rytmicko-pohybové hry, dětská jóga, relaxační cvičení;
- činnosti podporující sebeobsluhu, péči o sebe sama a své osobní záležitosti;
- volné seznamování se s činnostmi, které patří k běžné péči o okolí LMŠ;
 - V lese: nošení dřeva, hledání a sběr roští, zametání;
 - Na zahradě: zalévání květin v záhonech, rostlin ve vyvýšených záhonech, hrabání listů, sběr a zpracování plodů;
- jednoduché úkony s pomůckami, nástroji, náčiním;
 - V lese: používání pilky, kladívka;
 - Na zahradě: používání lopatky, rýče, hrábí, konve, kolečka;
- Jednoduché úkony s kuchyňskými nástroji;
- Na zahradě vaření na ohni v kotlíku, příprava studených pokrmů za přítomnosti průvodců v rámci projektových dnů (zpracovávání potravin, uchovávání potravin, čistota pracovního okolí);
- každodenní čtení pohádek v průběhu odpočinku po obědě,
- vyprávění legend a příběhu v průběhu dopoledních výprav;
- krátké divadelní představení reflektující aktuálně probíraná témata;
- zpívání tradičních lidových, ale i populárních dětských písní;
- slovné, řečové a rytmické hry a aktivity
- společný kruh, kde se všechny děti mají možnost vyjádřit diskutovanému tématu;
- spontánní individuální rozhovory;
- přirozené podnětné prostředí pozitivně ovlivňující rozvoj dětské zvědavosti a tvořivosti: dostatek času na volnou hru, pozorování okolí, vlastní nápady, přirozené pozorování okolí, poznávání běžných objektů a předmětů, přírodní materiál na hraní, vlastní experimentování, zkoumání;
- vedené experimenty reflektující podzimní téma;
- hry podněcující všestranné smyslové vnímání (chuť, čich, sluch, hmat, zrak);
- hry rozvíjející postřeh, pozornost a paměť;
- přirozené pozorování, určování a pojmenovávání vybraných objektů a jejich vlastností;
- záměrné činnosti k vytváření pojmů a osvojování si poznatků - práce s obrazovým materiálem, knihou, médií (obrázek / video v telefonu) k aktuální podzimní tematice;
- společné sdílení a emoční naladění se v ranním kruhu;
- volná hra;
- příjemné podnětné prostředí;
- dětské relaxační a sebeuvědomující cvičení;
- činnosti, které vyvolávají příjemné pocity (tanec, zpěv, hry, čtení knih);
- individuální nabídka různých činností, které děti zvládnou, a pomáhají rozvíjet jejich sebedůvěru;
- legendy a příběhy reflektující téma překonávání strachu, odvahy a sebedůvěry, hry a aktivity věnující se tomuto tématu;
- běžná komunikace mezi dětmi a dospělými;
- přirozené situace, při kterých vzniká potřeba respektovat a přijmout ostatní děti (volná hra, běžná komunikace, společné činnosti a organizované aktivity);
- přijímání a spoluvytváření pravidel školky;

- organizované hry a aktivity reflektující téma dobrého sebepoznávání i vzájemné poznávání (dramatické hry, výtvarné činnosti);
- učitelé a chůvy sami jsou vzorem dobrého mezilidského chování;
- podílení se na přípravách narozeninových oslav (příprava/úprava narozeninové spirály, přichystání lesní/luční kytice) a její realizace (zazpívání narozeninové písně, blahopřání, posezení na počest oslavence u narozeninového dortu);
- podílení se na přípravách podzimních slavností (dožínky, dušičky, stromová slavnost, atd.);
- seznámení se s podzimními slavnostmi, lidovými tradicemi (dožínky, dušičky, stromová slavnost, drakiáda) s jejich základním významem a příběhem, podílení se na jejich přípravě a realizaci.
- přirozené pozorování Života v bezprostředním prostředí lesní školky;
- každodenní výpravy po okolí lesa/zahrady, poznávání různých ekosystémů (louka, les, duna, řeka);
- seznamování se s blízkým okolím Písta a Nymburka;
- výlety do vzdálenějšího okolí, přilehlých měst a vesnic za kulturně-společenskými akcemi;
- smysluplné činnosti přispívající k péči o prostředí LMŠ;
- praktické používání nástrojů, pomůcek a jiných předmětů každodenního života;
- ekologicky motivované hry a činnosti s podzimní tematikou (poděkování za úrodu, sklizeň, zásoby na zimu, zazimování zvířat).

8.1.1.3 Očekávané výstupy

S ohledem na výsledky a výstupy z nabízených činností očekáváme, že dítě bude zejména:

- zvládat sebeobsluhu, základní hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a nápoje, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.);
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce okolo maringotky apod.);
- vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobovat ho podle pokynů učitele;
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji a běžnými pracovními pomůckami;
- zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se v lese, v písku);
- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči;
- pojmenovávat většinu toho, čím je obklopeno;
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně formulovaných větách;
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách);
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se);
- vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího);

- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost;
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno;
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim;
- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory;
- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je;
- rozhodovat o svých činnostech;
- navazovat kontakty s učiteli a chůvami, překonávat stud, komunikovat s nimi vhodným způsobem, respektovat je;
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad;
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství;
- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi;
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, v LMŠ, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat;
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé;
- adaptovat se na život v LMŠ, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody;
- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v zázemí LMŠ, v blízkém okolí);
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc);
- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi;
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí;
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí.

8.1.1.4 Klíčové kompetence

Podzimní integrovaný blok svou koncepcí přispívá k rozvoji zejména těchto kompetencí:

Kompetence k učení

- dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- dítě uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení.

Kompetence k řešení problémů

- dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem;
- dítě řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého.

Kompetence komunikativní

- dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog;
- dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.);
- dítě se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci;
- dítě si průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím.

Kompetence sociální a personální

- dítě si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky;
- dítě projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost;
- dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim;
- dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout.

Kompetence činnostní a občanské

- dítě odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem;
- dítě chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá;
- dítě má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat
- dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat;
- dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu;
- dítě ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit.

8.1.2 Zima

Zimní období je velmi bohaté na příležitosti k rozvoji smyslového vnímání (zrakové, hmatové, sluchové, čichové, chuťové), k rozvoji prostorové orientace a představivosti a orientace časové. Nacházíme spoustu příležitosti k rozvoji paměti a k rozvoji rytmického cítění a rozlišovacích schopností. Všechny jmenované psychické funkce jsou podmínkou k úspěšnému rozvoji grafomotoriky. Všechny tyto předpoklady v zimním období v LMŠ rozvíjíme.

Zima v LMŠ Cílek začíná s adventním časem, ve kterém se významně věnujeme vánočnímu příběhu narození Ježíše, seznámení a sžití s vánočními tradicemi. Tvoříme vánoční dekorace, zpíváme koledy. Intenzivně prožíváme čas čekání na Štědrý den. Slavíme svátek Svatého Martina, Mikuláše, Ambrože, Lucie, Barbory. Čteme a vyprávíme pohádky. Hrajeme divadlo s maňásky a loutkami. Čas Vánoc ukončujeme oslavou Tří králů. Poznáváme les v zimě, hledáme a pozorujeme stopy zvířat,

pozorujeme ptáky na krmítku, učíme se o lesní zvěři v zimním období. Téma rozvíjíme ve výtvarných činnostech a čtením tematických příběhů a pohádek s lesní tematikou. Ve dnech se sněhovou nadílkou pozorujeme vlastnosti sněhu a ledu, stavíme ze sněhu, malujeme na sníh, vyrábíme ledové dekorace. Učíme se charakteristické znaky zimy. Věnujeme se nácviku sebeobslužných činností, především oblékání. Seznamujeme se s pojmem zdraví, co znamená, jaké chování je zdraví prospěšné a které není. Proč chceme být zdraví a jak o své zdraví pečujeme. Hrajeme si na lékaře, na nemocnici, hrajeme divadlo. Učíme se části lidského těla a poznáváme své tělo. Zimní období zakončujeme přípravou na masopustní průvod, kterého se účastníme. Vyrábíme masky, zpíváme písně a hrajeme hry s masopustní tematikou. Čteme pohádky a příběhy s lidovou tematikou a koloběhem roku, vyrábíme kalendář.

8.1.2.1 Dílčí cíle

V zimním období je práce učitele vedena zejména těmito cíli:

- podněcovat poznávání vánočních tradic a zvyků;
- posilovat citové vztahy ke svým nejbližším a učit děti působit radost druhým;
- rozvíjet tvořivost, fantazii;
- rozvíjet estetické vnímání;
- chápat a vnímat znaky zimní přírody;
- vědět o životě lesní zvěře v zimě;
- chápat pojem zdraví, vědět, že o své zdraví se musíme starat;
- získávat poznatky o lidském těle;
- zdokonalovat pohybové vlastnosti dětí;
- rozvíjet paměť, pozornost a schopnost se soustředit;
- rozvíjet základní početní a číselné pojmy a operace;
- zdokonalovat koordinaci hrubé a jemné motoriky, grafomotoriky;
- poznávat tradice a řemesla;
- orientovat se v prostoru a v čase, rozlišovat směr, pravolevou orientaci;
- rozvíjet předčtenářské dovednosti a řeč.

8.1.2.2 Vzdělávací nabídka

Mezi pravidelně nabízené činnosti a aktivity patří v tomto zimním integrovaném bloku zejména tyto:

- spontánní hra, konstruktivní hry, kooperativní hry, společenské hry;
- výtvarné činnosti (kreslení, malování);
- pracovní činnosti (skládání, stříhání, lepení, navlékání);
- konstruktivní hry se stavebnicemi/kostkami;
- vyprávění, rozhovory;
- poslech pohádek, příběhů;
- hraní loutkového, maňáskového divadla;
- dramatizace příběhu o narození Ježíše;
- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem, činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním;
- činnosti zaměřené na poznávání lidského těla a jeho části;

- Na zahradě vaření na ohni v kotlíku, příprava studených pokrmů za přítomnosti pedagoga v rámci projektových dnů (zpracovávání potravin, uchovávání potravin, čistota pracovního okolí);
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků;
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodové prostředí;
- tvoření ze sněhu, pokusy se sněhem a ledem;
- hudebně pohybové činnosti inspirované obdobím zimy;
- lokomoční cvičení, pohyb v terénu zimního lesa, pohyb ve sněhu, chůze a skluz na ledu;
- sebeobslužné činnosti, nácvik svlékání, oblékání, obouvání, zapínání knoflíků, zipů.

8.1.2.3 Očekávané výstupy

Na základě realizace uvedených aktivit a činnosti očekáváme u dětí zejména tyto výsledky a výstupy:

- zvládnutí základních pohybových dovedností a prostorové orientace, běžného způsobu pohybu v různém prostředí (dětí budou zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, v písku);
- vědomé napodobování jednoduchého pohybu podle vzoru a jeho přizpůsobení dle pokynu učitele;
- ovládání koordinace ruky a oka, zvládání jemné motoriky (zacházení s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházení s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, štětci, papírem, nůžkami, modelovací hmotou, zacházení s jednoduchými hudebními nástroji apod.);
- rozlišování toho, co prospívá zdraví a co mu škodí, děti se chovají tak, aby v běžných a jemu známých situacích neohrožovalo své zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých;
- povědomí dětí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé stravy;
- povědomí dětí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.);
- zacházení s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami;
- zvládnutí práce se stavebnicemi, skládankami, stavění z kostek, navlékání korálků, skládání mozaiky, zavázání kličky;
- samostatné oblékání a svlékání, obouvání, zapínání knoflíků, zipů, zavazování tkaniček;
- pojmenovávání viditelných částí těla včetně některých dílčích částí, např. rameno, koleno, loket, zápěstí a některé vnitřní orgány, např. srdce, plíce, mozek, žaludek;
- děti mají poznatky o narození, růstu těla a jeho základních proměnách;
- děti si uvědomují, že člověk a příroda se navzájem ovlivňují, že každý může svým chováním působit na životní prostředí, podporovat či narušovat zdraví, přírodní prostředí i společenskou pohodu;
- děti mají přiměřeně bohatou slovní zásobu, dokáží osvojená slova aktivně uplatnit v řeči, správně určují a pojmenovávají věci a jevy ve svém okolí, znají své jméno a příjmení, adresu, jména rodičů a sourozenců, učitelů, chův a kamarádů.

8.1.2.4 Klíčové kompetence

Zimní integrovaný blok svou koncepcí přispívá k rozvoji zejména těchto kompetencí:

Kompetence k učení

- dítě má základní poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách, orientuje se v řádu a dění v prostředí ve kterém žije;
- dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje, chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí, poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo;
- dítě se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění.

Kompetence k řešení problémů

- dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí, přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva a aktivní zájem;
- dítě řeší problémy, na které stačí, známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého;
- dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu.

Komunikativní kompetence

- dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.);
- dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím;
- dítě dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává.

Sociální a personální kompetence

- dítě je schopno chápat, že lidé jsou různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným.

Činnostní a občanské kompetence

- dítě chápe, že může o tom, co udělá rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá;
- dítě se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje, je otevřené aktuálnímu dění;
- dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí své i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské).

8.1.3 Jaro a léto

Poslední integrovaný blok je z velké části definován ročním obdobím, pro které je nejvíce charakteristicky nový začátek, znovuzrození. První přísliby jara se v přírodě většinou objevují již koncem února, když teplý vítr a déšť rozpouštějí sních, promáčejí zemi a objeví se první jarní rostliny. Kalendářní nástup jara řídící se postavením slunce, jarní rovnodennost připadá na 20. - 21. březen, a toto datum je pro nás v LMŠ také zahájením této poslední fáze školního roku.

Březen už naplno patří jaru, dny se prodlužují, probouzejí se živočichové, kteří spali zimním spánkem včetně různých druhů hmyzu, vrací se tažní ptáci a objevují se další druhy rostlin. V březnu také

vyrábíme smrtku Moranu a vynášíme zimu. Duben náleží Velikonočním svátkům, zelenajícím se stromům, klíčení semen a růstu rostlin, hnízdění ptáků a rodícím se mláďatům. V květnu vše vrcholí, dny jsou delší a teplejší, rostou první houby a všude je spousta barev a vůní. V prostředí LMŠ toto vždy tak očekávané období vybízí k nadšenému pozorování, objevování, zkoumání a vnímání všemi smysly a to hlavně díky téměř nepřetržitému pobytu dětí venku v přirozené návaznosti na prolínající se roční období.

8.1.3.1 Dílčí cíle

V jarním a raně letním období je práce učitele vedena zejména těmito cíli:

- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky, ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí;
- rozvoj a užívání všech smyslů;
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoji zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové a dramatické);
- posilování přirozených poznávacích citů: zvědavost, zájem, radost z objevování;
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání;
- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci;
- rozvoj kooperativních dovedností;
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních;
- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění a rozvoj dovedností umožňující tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat;
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách;
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi společností, planetou Zemí;

8.1.3.2 Vzdělávací nabídka

Mezi pravidelně nabízené činnosti a aktivity patří v tomto jarním a raně letním integrovaném bloku zejména tyto:

- lokomoční pohybové činnosti, přirozený pohyb dětí v prostředí lesa, zdolávání přírodních překážek (lesní překážková dráha);
- nelokomoční pohybové činnosti, změny poloh a pohybů těla na místě;
- zdravotně zaměřené činnosti, dechová a relaxační cvičení s prvky dětské jógy
- pohybové hry, sportovní aktivity, turistika;
- smyslové a psychomotorické hry;
- hudební a hudebně pohybové hry;
- protahovací cvičení doprovázené říkankami;
- grafomotorická cvičení;
- prohlížení a čtení knížek;
- vyprávění toho, co dítě prožilo, slyšelo, shlédlo (komunikativní kruh);
- hry a činnosti zaměřené na poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest;
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen (do písku, bláta i na papír);
- pozorování přírodních, kulturních i technických objektů, rozhovor o výsledku pozorování;

- hry a aktivity nejrozličnějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (námětové, konstruktivní, výtvarné, hudební i taneční);
- Činnosti zaměřené na poznávání piktogramů, značek, symbolů, obrazců, písmen, číslic;
- Činnosti zajišťující spokojenost, radost, veselí a pohodu
- estetické a tvůrčí aktivity (výtvarné, dramatické, hudební, slovní, pohybové);
- Činnosti nejrozličnějšího zaměření vyžadující i umožňující samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení;
- kooperativní činnosti ve dvojicích, skupinkách (společné rozhovory, popis, skládání obrázku);
- aktivity podporující sbližování dětí (tanečky s jarní tematikou ve dvojicích);
- Čtení a vyprávění pohádek a příběhů, jejich vlastní dramatizace
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se, střídat se, pomoci ostatním;
- Činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě;
- přípravy a realizace společných zábav a slavností (Velikonoce, Den Země);
- setkávání se s literárním, výtvarným, dramatickým, hudebním uměním mimo LMŠ (návštěvy kulturních a uměleckých míst, divadlo, knihovna, výstava);
- práce s různým i netradičním výtvarným materiálem (keramická hlína, ovčí rouno, přírodniny);
- seznámení se s některými vhodnými výtvarnými technikami (malba, kresba, koláž), jejich vyzkoušení a následné uspořádání výstavy;
- zpívání písniček s jarní tematikou, doprovázení na jednoduché hudební nástroje;
- seznamování dětí s různými tradicemi a zvyky, např. Masopust, Velikonoce;
- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, sledování rozmanitostí a změn v přírodě, výpravy do okolí spojené s objevováním;
- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník, řeka, pole);
- práce s obrazovým materiálem a literárními texty, využívání knih encyklopedií, rozhovory ve skupinách i jednotlivě;
- pozorování počasí, odhadování jeho změn a reakce na ně (aprílové počasí);
- výlety a výpravy mimo prostředí LMŠ, poznávání jiných prostředí, výlety do města, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích (cesta vlakem autobusem);
- Na zahradě vaření na ohni v kotlíku, příprava studených pokrmů za přítomnosti pedagoga v rámci projektových dnů (zpracovávání potravin, uchovávání potravin, čistota pracovního okolí);
- volné seznamování se s činnostmi, které patří k běžné péči o okolí LMŠ;
 - V lese: nošení dřeva, hledání a sběr roští, zametání;
 - Na zahradě: zalévání květin v záhonech, rostlin ve vyvýšených záhonech;
- jednoduché úkony s pomůckami, nástroji, náčiním;
 - V lese: používání pilky, kladívka;
 - Na zahradě: používání lopatky, rýče, motyky, sázecího kolíku, kolečka, konve;
- Jednoduché úkony s kuchyňskými nástroji;
- Na zahradě vaření na ohni v kotlíku, příprava studených pokrmů za přítomnosti průvodce v rámci projektových dnů (zpracovávání potravin, uchovávání potravin, čistota pracovního okolí);

- kognitivní činnosti, kladení otázek a hledání odpovědí, diskuze, vyprávění, poslech, objevování.

8.1.3.3 Očekávané výstupy

S ohledem na výsledky a výstupy z nabízených činností očekáváme, že dítě bude zejména:

- zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí;
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku, zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, nástroji a výtvarným materiálem (nůžky, barvy, modelovací hmota, keramická hlína), zacházení s jednoduchými hudebními nástroji;
- porozumět slyšenému a domluvit se slovy i gesty;
- učit se nová slova a aktivně je používat;
- sledovat očima zleva doprava;
- poznávat některá písmena a číslice;
- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat hudbu, sledovat divadlo;
- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušenosti k učení;
- chápat základní číselné a matematické pojmy a chápat prostorové pojmy
- učit se nazpaměť krátké texty a vědomě si je zapamatovávat;
- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je;
- rozhodovat o svých činnostech;
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného;
- vyjadřovat souhlas i nesouhlas;
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, přírodních i kulturních;
- rozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad;
- spolupracovat s ostatními a dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování;
- respektovat potřeby druhých a současně se bránit projevům násilí druhých a ponižování;
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky;
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik;
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zpívat píseň, sledovat a rozlišovat rytmus, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji;
- orientovat se bezpečně ve známém prostředí, poznávat a zorientovat se v prostředí cizím;
- všimnout si změn v nejbližším okolí a porozumět jejich přirozenosti (vše se mění, vyvíjí, proměňuje a pohybuje);
- pomáhat pečovat o okolní prostředí, dbát o pořádek a čistotu, vhodné nakládání s odpady;
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek ve svém okolí.

8.1.3.4 Klíčové kompetence

Jarní a letní integrovaný blok svou koncepcí přispívá k rozvoji zejména těchto kompetencí:

Kompetence k učení

- dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si ji pamatuje, při zadané práci zakončí, co započalo, dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům;
- dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých;
- dítě se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění.

Kompetence k řešení problémů

- dítě si upřesňuje početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti;
- dítě rozlišuje řešení, která jsou funkční a řešení, která funkční nejsou, dokáže mezi nimi volit;
- dítě chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou, uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit.

Komunikativní kompetence

- dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog;
- dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní;
- dítě komunikuje v běžných situacích bez zábran a ostychu s dětmi i dospělými, chápe, že být komunikativní, vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou;

Sociální a personální kompetence

- dítě se samostatně rozhoduje o svých činnostech, umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej;
- ve skupině se dítě dokáže prosadit i podřít, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje, v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku, je schopné respektovat druhé, vyhledávat, přijímat a uzavírat kompromisy;
- dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou, dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování.

Činnostní a občanské kompetence

- dítě se učí svoje hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat;
- dítě dokáže rozpoznat a využívat silné stránky, poznávat svoje slabé stránky;
- dítě ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit;
- dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí své i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí, a to přírodní i společenské.
-

8.2 Dílčí projekty a programy

Dílčí projekty a programy představují doplňkové aktivity LMŠ, které zpravidla navazují na výše uvedené integrované bloky a mají podobu nejrůznějších výletů, oslav a komunitních slavností,

kulturních i společenských akcí. Níže uvedený přehled nemusí být nutně definitivní, nabízí spíše obecnější přehled formátu pravidelných akcí, přičemž podrobnější rozpis konkrétní nabídky na příslušný školní rok včetně předběžných dat konání, je uveden v dokumentu Plán akcí na školní rok XXXX/XXXX, který je v aktuální verzi k dispozici ve školním informačním systému Edookit. Plán je v průběhu školního roku pravidelně doplňován.

8.2.1 Celodenní výlety

LMŠ organizuje zpravidla jednou za 1- 2 měsíce celodenní výlet mimo zázemí LMŠ. Výlety volíme vždy podle průměrného stáří dětí a jejich schopností, ročního období a aktuálního počasí. Celodenních výletů mají možnost se zúčastnit všechny děti z LMŠ, které v den konání výletu dosáhly věku alespoň 4 let, případně také děti mladší, avšak vždy po dohodě s ředitelkou LMŠ. Dětem nabízíme několik typů výletů:

- Výlety do bezprostředního okolí Píst/Nymburka za účelem jeho prozkoumání. Výlety často spojujeme s konkrétní tradicí v daném období roku (např. dubnové čištění studánek, účast v masopustním průvodu, dožínky), děti seznamujeme se specifickými místy v okolí jejich bydliště (např. Národní přírodní rezervace přírodní luh, Záchraná stanice pro zraněné živočichy).
- Výlety spojené s výšlapem na konkrétní horu. Na základě stáří dětí volíme buďto dostupné významné vrcholy (Sněžka, Ještěd), nebo vrcholy v blízkosti jejich bydliště (Chotuc).
- Výlety za účelem návštěvy kulturního zařízení. S dětmi navštěvujeme pražské divadelní i taneční scény (Národní divadlo, divadlo Minor, Studio Alta), účastníme se hudebních představení (Pražská hudební filharmonie).

8.2.2 Komunitní akce

Mimo provozní dobu LMŠ organizujeme řadu akcí pro děti, jejich rodiče i blízkou rodinu a kamarády. Jedná se o nejrůznější společná setkání při příležitosti významného svátku (dušičkový průvod lesem při příležitosti Památky všech zesnulých, přástky v průběhu adventního času, Den Země) či charakteru ročního období (drakiáda na fotbalovém hřišti v Nymburce). Pravidelnou akcí je také lesozahradní slavnost při příležitosti ukončení školního roku.

8.2.3 Návštěvy rodičů v LMŠ

V rámci programu „rodiče v lese“ si do zázemí LMŠ v průběhu dopoledních výukových bloků zveme rodiče dětí, kteří dětem vždy představují své specifické povolání (či koníček) a povídají si s nimi o jeho charakteru a činnostech, které zahrnuje. Děti se tak seznamují s povoláními, jakými jsou zubaři, myslivci, geodeti, inženýři, právníci, kameníci a poznávají koníčky jako horolezectví, včelaření, tkaní, či plstění. LMŠ je zapojena do akce „Celé Česko čte dětem“, v rámci které často využíváme přítomnosti rodičů k tomu, aby dětem předčítali úryvky ze svých oblíbených dětských knih.

9 Evaluační systém

Evaluační systém jakékoliv činnosti vnímáme jako základní prostředek ke zvyšování kvality těchto činností a osobnímu rozvoji všech zúčastněných. V LMŠ máme nastavena pravidla sebehodnocení všech učitelů i chův, která jsou do značné míry dána Etickým kodexem pedagoga lesní mateřské školy (viz výše).

Současně však uplatňujeme jasná pravidla vnitřního hodnocení (autoevaluace) jednotlivých vzdělávacích činností, podmínek i organizace. LMŠ definuje několik základních předmětů hodnocení, tedy oblastí, jejich naplňování průběžně sleduje. K těmto oblastem pak vytyčuje prostředky evaluace, kterými jsou myšleny metody a techniky tohoto hodnocení. U každé oblasti je pak vymezeno s jakou frekvencí, případně ve kterých konkrétních termínech je zapotřebí ji hodnotit, a v neposlední řadě je určeno, kdo je za kontrolu dané oblasti odpovědný. Následující tabulka přehledně uvádí hlavní činnosti, které jsou předmětem autoevaluace v LMŠ.

<i>Oblast</i>	<i>Prostředky</i>	<i>Časový plán</i>	<i>Odpovědnost</i>
<i>Soulad RVP PV a ŠVP</i>	<i>Kontrola jednotlivých bodů v Kapitole 13 RVP PV</i> <i>Hospitace</i>	<i>1x ročně k 31. 8.</i> <i>2 x ročně</i>	<i>Ředitel, průvodci, Ředitel</i>
<i>Plnění cílů ŠVP</i>	<i>Komparace cílů definovaných v ŠVP a reálného stavu</i> <i>Hospitace</i>	<i>1x ročně k 15. 8.</i> <i>2 x ročně</i>	<i>Ředitel, průvodci,</i>
<i>Učivo (nastavení a realizace integrovaných bloků)</i>	<i>Kontrola třídní knihy, fotodokumentace, portfolií</i> <i>Hospitace</i>	<i>2x ročně</i>	<i>Ředitel, průvodci</i>
<i>Práce pedagogických i nepedagogických pracovníků</i>	<i>Kontrola třídní knihy, portfolií, fotodokumentace</i> <i>Etický kodex pedagoga LMŠ</i> <i>Soulad s kapitolou 14 RVP PO</i> <i>Hospitace</i>	<i>2x ročně</i>	<i>Ředitel, průvodci</i>
<i>Výsledky vzdělávání</i>	<i>Komparace klíčových kompetencí stanovených v RVP PV a záznamů v portfoliích dětí a jejich záznamových arších</i> <i>Hospitace</i>	<i>2x ročně</i>	<i>Ředitel, průvodci</i>
<i>Kvalita podmínek vzdělávání v kontextu RVP PV</i>	<i>Hospitace</i> <i>Úprava rozpočtu LMŠ</i>	<i>1x ročně</i>	<i>Ředitel, průvodci Statutární zástupce</i>

Hospitace v LMŠ probíhají minimálně jedenkrát ročně. Současně, s ohledem na velmi malý personální kolektiv LMŠ, probíhá vzájemná interakce mezi ředitelkou, pedagogickými a nepedagogickými pracovníky a ústní vyměňování zpětné vazby na bázi každodenního kontaktu.

10 Závěr

Tento Školní vzdělávací program slouží nejen jako formální dokument popisující zázemí metody práce a obsah výchovně vzdělávacího procesu v Lesní mateřské škole Cílek, ale zejména si klade za cíl být praktickým průvodcem pro rodiče a zájemce o vzdělávání v LMŠ a představit jim fungování LMŠ tak, aby mohli důkladně zvážit zapojení svých dětí do specifického výchovně vzdělávacího procesu v prostředí volné přírody lesa.

Dokument byl předložen všem členům Spolku, schválila jej pedagogická rada LMŠ a v elektronické podobě je k nahlédnutí na internetových stránkách školy. Všem soukromým čtenářům i institucím děkujeme za řádné zacházení s uvedeným textem, a to zejména s ohledem na dodržování autorských práv celého kolektivu autorů, pedagogických i nepedagogických pracovníků LMŠ, kteří s radostí a nadšením vyvinuli velké úsilí k tomu, abyste jej dočetli až do tohoto konce.

11 Seznam zdrojů

Aldort, Naomi: „Vychováváme děti a rosteme s nimi“. Práh, 2010.

Gardošová, Juliana a Kargerová, Jana: „Individualizace v práci učitelky mateřské školky“. Step by Step ČR, o.s., 2013.

Heckmann, Helle: „Pomalé rodičovství“. DharmaGaia, 2016.

Kopřiva, Pavel a Nováčková, Jana: „Respektovat a být respektován“. Spirála, 2010.

Liedloffová, Jean: „Koncept kontinua“. DharmaGaia, 2007.

Miklitz, Ingrid: „Der Waldkindergarten: Dimensionen eines pädagogischen Ansatzes“. Beltz Verlag, 2011.

Matějček, Zdeněk: „Co, kdy a jak ve výchově dětí“. Portál, 2007.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, od 1. února 2017, <http://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1>.

Sobel, David: „Nature Preschools and Forest Kindergartens: The Handbook for Outdoor Learning“. Redleaf Press, 2008.

Vošáhlíková, Tereza a kol. „Ekoškolky a lesní mateřské školy: Praktický manuál pro aktivní rodiče, pedagogy a zřizovatele mateřských škol.“, MŽP, 2012 (http://www.opzp2007-2013.cz/soubor-ke-stazeni/46/14089-Ekoskolky_a_lesni_materske_skolky.pdf)

Vyhláška č. 14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání, <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-14>.

Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, v platném znění, <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-27#cast2>.

Vyhláška č. 410/2005 Sb. o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, v platném znění, <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-410>.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školní zákon), v platném znění, <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>.

Zákon 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění, <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>.

Tento dokument nabývá účinnosti dnem podpisu ředitelky LMŠ.

V Nymburce dne 1. 9. 2024

Mgr. Iva Fábinová, ředitelka LMŠ Cílek z.s.